

POSTANOWIENIE

Dnia 25 maja 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Grzegorzczak (przewodniczący)

SSN Jarosław Matras (sprawozdawca)

SSN Dariusz Świecki

w sprawie **R. K.**

skazanego z art. 280 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 25 maja 2016 r.

bez udziału stron, wniosku obrońcy skazanego o wznowienie postępowania

zakończonych prawomocnymi wyrokami Sądu Apelacyjnego z dnia 17 lutego 2011 r., oraz z dnia 24 października 2013 r.,

na podstawie art. 544 § 2 i 3 k.p.k. oraz art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 639 k.p.k.

p o s t a n o w i ł :

1. wniosek obrońcy skazanego potraktować jako sygnalizację istnienia podstaw do wznowienia postępowania z urzędu;
2. nie stwierdzić podstaw do wznowienia postępowania z urzędu;
3. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz adw. K. W., Kancelaria Adwokacka 442,80 (czterysta czterdzieści dwa złotych osiemdziesiąt groszy) zł w tym 23 % należnego podatku VAT tytułem wynagrodzenia za czynności obrońcy z urzędu w sprawie o wznowienie postępowania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w C. z dnia 28 września 2010 r., w sprawie sygn. II K .../09 R. K. został skazany za popełnienie trzech przestępstw na karę

łącną 6 lat pozbawienia wolności. Przypisano R. K. popełnienie następujących przestępstw:

- opisanego w pkt VIII aktu oskarżenia – popełnionego w nocy z 29/30 stycznia 2009 r. wspólnie i w porozumieniu z K. L., zakwalifikowanego z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. – za które wymierzono karę 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt VII wyroku);

- ujętego w pkt IX aktu oskarżenia – popełnionego w pierwszej połowie stycznia 2009 r. wspólnie i w porozumieniu z J. G., zakwalifikowanego z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. - za które wymierzono karę 3 lat pozbawienia wolności;

- opisanego w pkt X aktu oskarżenia – popełnionego w dniu 10 stycznia 2009 r., zakwalifikowanego z art. 157 § 2 k.k., za które wymierzono karę 10 miesięcy pozbawienia wolności.

Na skutek wniesionej przez prokuratora apelacji na niekorzyść oskarżonych K. L. oraz R. K., Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 17 lutego 2011 r., sygn. II AKa .../10 uchylił zaskarżony wyrok w zakresie czynu z pkt VII wyroku co do R. K. (ten punkt wyroku dotyczył czynu z zarzutu w pkt VIII aktu oskarżenia) oraz w zakresie tożsamego czynu przypisanego K. L. w pkt I wyroku, a sprawę w tym zakresie przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w C. (k. 2199a i nast.). W zakresie pozostałych przestępstw wyrok co do R. K. został utrzymany w mocy, a w konsekwencji orzeczono karę łączną.

Po rozpoznaniu po raz drugi sprawy obu tych oskarżonych Sąd Okręgowy w C. wyrokiem z dnia 13 lutego 2013 r. sygn. II K .../11 uznał obu oskarżonych za winnych dokonania przestępstwa popełnionego w nocy z 29/30 stycznia 2009 r., opisanego w akcie oskarżenia w pkt I (co do K. L.) oraz w pkt VIII (co do R. K.) i przyjmując, że co do R. K. czyn mu przypisany wyczerpał kwalifikację z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k., skazał go na karę 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Taka sama kara została wymierzona K. L. (k. 6855 - 6855). Na skutek wniesionych apelacji Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 24 października 2013 r., sygn. II AKa .../13 zmienił wyrok w ten sposób, że przestępstwa przypisane obu oskarżonym zakwalifikował z art. 280 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. i przyjął, iż te właśnie przepisy stanowią podstawę

wymiaru kary; w pozostałym zakresie wyrok został utrzymany w mocy (k. 7013 i nast.).

Pismo nazwane wnioskiem o wznowienie postępowania złożył obrońca skazanego. Powołując się na przepisy art. 542 § 1 i § 3 k.p.k. oraz art. 9 § 2 k.p.k. obrońca skazanego wniósł o wznowienie postępowania w zakresie czynów ujętych w pkt VIII, IX i X aktu oskarżenia, a następnie domagał się uchylenia wydanych wyroków: Sądu Apelacyjnego oraz Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy temu ostatniemu sądowi do ponownego rozpoznania. Podstawę do wznowienia z urzędu postępowania karnego obrońca skazanego dostrzegał w istnieniu w toku postępowania karnego uchybienia, które jest ujęte w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k., tj. nieposiadania przez skazanego obrońcy pomimo, że zachodziła sytuacja obrony obligatoryjnej. Wprawdzie obrońca nie wskazał jaka to okoliczność stanowiła z kolei o istnieniu obrony obligatoryjnej, ale zważywszy na fakt, iż skazany w toku obu postępowań karnych był pozbawiony wolności, a nadto czyn zarzucony w pkt VIII a.o. kwalifikowany był jako zbrodnia (art. 280 § 2 k.k.), to okoliczność obligatoryjnej obrony w toku obu tych postępowań karnych nie budzi wątpliwości. W piśmie obrońcy sygnalizującym istnienie podstawy do wznowienia obu zakończonych postępowań karnych nie chodzi przy tym o sytuację, gdy skazany nie posiadał w ogóle obrońcy lub też obrońcę wprawdzie miał ustanowionego, ale nie wziął on udziału w rozprawie, na której prowadzono czynności dowodowe. Obrońca brak obrony obligatoryjnej wiązał w pierwszej kolejności z sytuacją, w której na niektórych terminach prowadzonej rozprawy obronę R. K. wykonywał obrońca K. L. – adw. R. N., pomimo, iż zdaniem obrońcy, istniała kolizja interesów procesowych R. K. i K. L. Wskazując na to, że obaj skazani mieli zarzut działania wspólnie i w porozumieniu (co do czynów z pkt I i VIII a.o.), a na niektórych terminach rozprawy prowadzono czynności dowodowe, zaś obu skazanych bronił ten sam obrońca, autor pisma powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazywał, iż wykonywanie tzw. obrony kolizyjnej w takim układzie jest różnoidalne z brakiem obrońcy, albowiem w określonych fragmentach postępowania co najmniej jeden ze skazanych nie miał zapewnionej prawidłowej obrony. Obrońca wskazywał przy tym na cztery terminy rozpraw: 21 lipca 2009 r. oraz 7 i 15 września 2009 r., a także 1 października 2009 r., przy czym od razu

trzeba podkreślić, że czynności dowodowe prowadzono tylko na dwóch terminach rozpraw, tj. 7 i 15 września 2009 r. (zob. k. 808 - 809 - 21 lipca 2009 r.; k. 867 -875 – 7 września 2009 r.; k. 898 - 909 – 15 września 2009 r.; k. 932 – 935 - 1 października 2009 r.). Dodatkowo, obrońca skazanego podniósł, że R. K. został pozbawiony prawa do obrony w procesie toczącym się po raz pierwszy (sygn. II K .../09), gdyż prowadząca obronę skazanego adw. A. K. nie miała jakiegokolwiek kontaktu ze skazanym, co uniemożliwiało przygotowanie obrony. Obrońca wskazał, że z tego właśnie powodu Sąd Okręgowy w C. zwolnił adw. A. K. z obowiązków obrońcy w dniu 1 października 2009 r. w trakcie rozprawy sądowej, ale nie zostały powtórzone czynności procesowe, które do tego dnia były wykonane w toku przewodu sądowego.

W pisemnym stanowisku prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o stwierdzenie braku podstaw do wznowienia z urzędu obu zakończonych postępowań karnych (zakończonych wyrokami Sądu Apelacyjnego w sprawach o sygn.: II AKa .../10 oraz II AKa .../13). Prokurator w pierwszej kolejności wskazał, że w toku postępowania prowadzonego pod sygn. II K .../09 pomiędzy skazanymi R. K. i K. L. nie istniał konflikt interesów procesowych w zakresie czynu opisanego w pkt I i VIII a.o., albowiem żaden z nich nie przyznawał się do tego czynu i nie pomawiał współoskarżonego. Niezależnie od tego prokurator podniósł, że nawet gdyby przyjąć istnienie takiego konfliktu interesów oraz wykonywanie obrony przez jednego obrońcę na dwóch terminach rozprawy, to wyrok w zakresie skazania za ten czyn został uchylony, a sprawa została przekazana do ponownego rozpoznania, w toku którego obronę skazanego R. K. wykonywał już inny obrońca niż ten, który prowadził obronę K. L. Odnosnie drugiej wskazanej okoliczności, to prokurator podkreślił, że skazany R. K. był reprezentowany na każdej rozprawie w sprawie II K .../09 przez obrońcę, a posiadający substytucję od adw. A. K. – adw. R. N., który reprezentował go na kilku terminach, znał dobrze materiał dowodowy, gdyż był obrońcą skazanego K. L., który miał tożsamy zarzut co R. K. Nadto, prokurator wskazał, że skazany zapoznawał się z całością akt sprawy w Areszcie Śledczym w C., a żądanie kontaktu z obrońcą zgłosił dopiero 16 września 2009 r. po dwóch terminach rozpraw. W dniu 1 października 2009 r. doszło zaś do zmiany obrońcy i od tego momentu obronę wykonywał już inny obrońca.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należy podnieść, że pismo procesowe obrońcy skazanego stanowi sygnalizację istnienia podstaw do wznowienia postępowania z urzędu (art. 542 § 3 k.p.k.), a nie „klasyczny” wniosek o wznowienie postępowania (por. np. uchwała SN z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 5/05, OSNKW 2005, nr 6, poz. 48). Odnosząc się zaś do zasadniczej problematyki tego pisma stwierdzić na wstępie należy, że w sprawie nie istnieją podstawy do wznowienia z urzędu obu zakończonych postępowań karnych. Bezsporne jest, że w toku obu toczących się przed Sądem Okręgowym w C. postępowań karnych (o sygn.: II K .../09 i II K .../11) skazany R. K. winien korzystać z pomocy obrońcy, tak z racji pozbawienia go wolności, jak i mając na uwadze, iż zarzucono mu popełnienie zbrodni (czyn z pkt VIII a.o. kwalifikowany był z art. 280 § 2 k.k.). Nie budzi też wątpliwości, że na każdej z toczących się rozpraw w obu procesach R. K. był reprezentowany przez obrońcę. Podnoszony przez obrońcę fakt rzekomej kolizji interesów procesowych skazanych R. K. i K. L. w zakresie rozboju dokonanego na K. B., których obronę na dwóch terminach rozpraw w sprawie o sygn. II K 93/09 wykonywał ten sam obrońca (adw. R. N.) nie ma żadnego znaczenia w kontekście wystąpienia okoliczności z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. Rację ma w tym zakresie prokurator, że skoro wyrok w zakresie tego właśnie czynu (czyn z pkt VII wyroku – opisany w a.o. jako czyn VIII) został uchylony (k. 6850 i nast.), to nie doszło do jego uprawomocnienia się, a zatem postępowanie w tym zakresie nie może być objęte kontrolą w zakresie skargi o wznowienie postępowania, albowiem ten nadzwyczajny środek zaskarżenia dotyczy tylko prawomocnego postępowania karnego. Nie ma też żadnej przesłanki do wznowienia postępowania w zakresie czynów opisanych w pkt VIII i IX wyroku Sądu Okręgowego w C. z dnia 28 września 2010 r. W zakresie obu tych czynów (chodzi o czyny opisane w a.o. pod numerami IX i X – uw. SN) skazany był w toku całej rozprawy broniony przez obrońcę, przy czym po 1 października 2009 r. przez adv. K. P. (k. 933). Na dwóch pierwszych terminach rozpraw, tj. w dniach 7 i 15 września 2009 r. na których występował z substytucji adv. A. K. – adv. R. N. odebrano jedynie wyjaśnienia od wszystkich oskarżonych oraz częściowo zeznania od pokrzywdzonego K. B., a zatem nie prowadzono innych czynności w zakresie czynów z pkt IX i X a.o. Ponadto co istotne, co do tych czynów nie istniała kolizja interesów pomiędzy skazanym R. K. i K. L., a zatem adv. R. N. mógł w sposób maksymalnie korzystny wykonywać obronę R. K. Sam fakt braku kontaktu pomiędzy adv. A. K. a skazanym (wówczas oskarżonym) R. K. do dnia 1 października 2009 r., będący dla sądu orzekającego w tej sprawie podstawą do zmiany obrońcy z urzędu (k. 933), nie mieści się w formule przewidzianej w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k., a zatem nie stanowi o nieposiadaniu obrońcy w toku postępowania sądowego.

Z tych wszystkich powodów należało orzec jak w postanowieniu. Przyznanie wynagrodzenia obrońcy z urzędu uzasadnione jest treścią art. 618 § 1 pkt 11 k.p.k. w zw. z art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (Dz.U. 2015. 615, t.j.) i w zw. z § 4 i § 17 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. 2015.1801).

kc